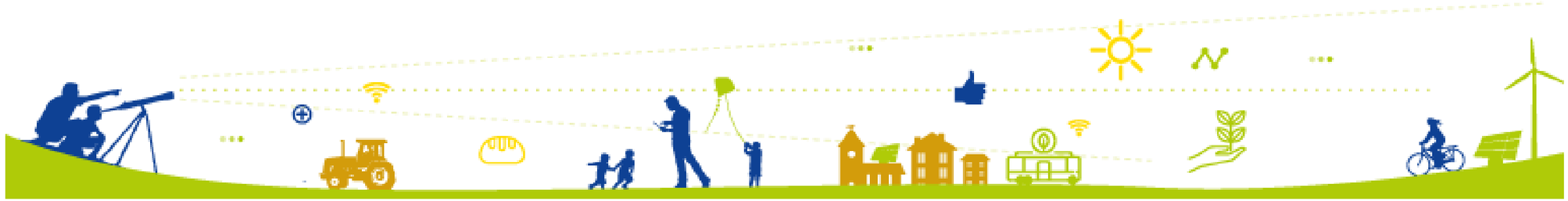
REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

LEADERi tulevikust

Kaire Luht

Regionaalpoliitika osakond

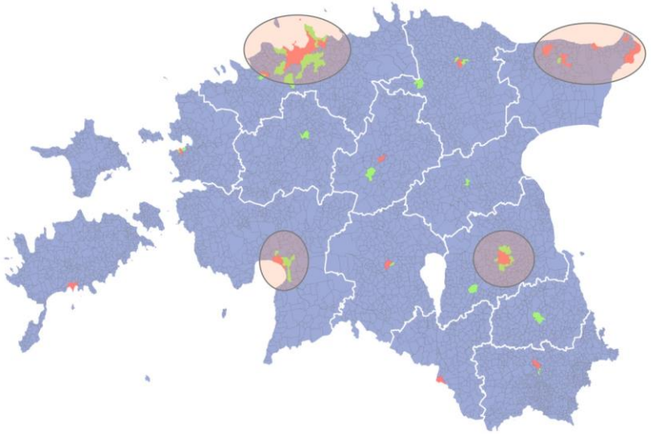
Senine riigiplaani teekond - kaasamine

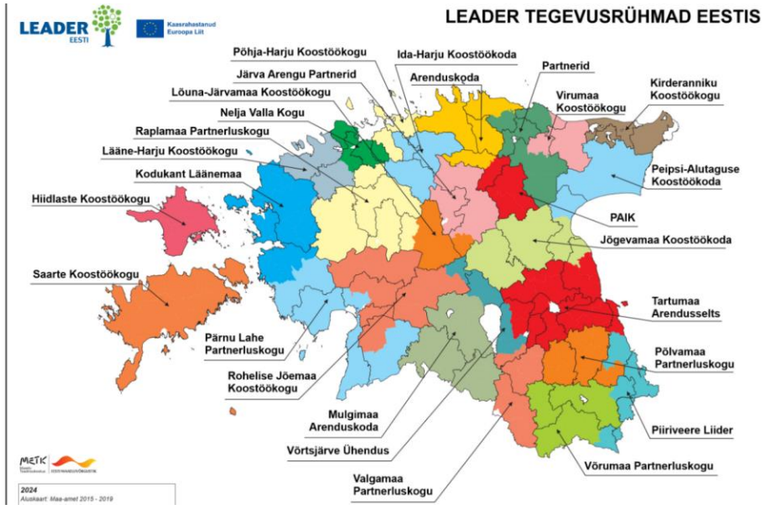
- Aprill-juuni 2025 – piirkondlike partnerite infokorje
- September 2025 – piirkondlike partnerite seminar Tallinnas – ettevõtlus, kogukondade areng, eluase ja teenused maapiirkondades ja maakonnakeskustes
- November 2025 – võrgustike seminar Paides – organisatsioonide ja strateegiate maastik, regionaalvaldkonna prioriteedid
- RAM: November/detsember – strateegiaseminarid, 14 katusmissiooni valimine
- Detsember 2025 – Leader võrgustiku talveseminar
- Märts 2026 – LEADER/CLLD tuleviku arutelu Jänedal
- RAM: Mai 2026 – strateegiaseminar asekantslerite ja partneritega esitatud taotluste prioritiseerimiseks, piirkondlikud aruteluseminarid (sh 19.05 Paides)
- RAM: Juuni – visioonikonverents ja fraktsioonide arutelud Riigikogus
- Oktoober 2026 – ülevaade partnervõrgustikele „Mitmekeskuselise Eesti“ taotlusega seotud valitsuse otsustest

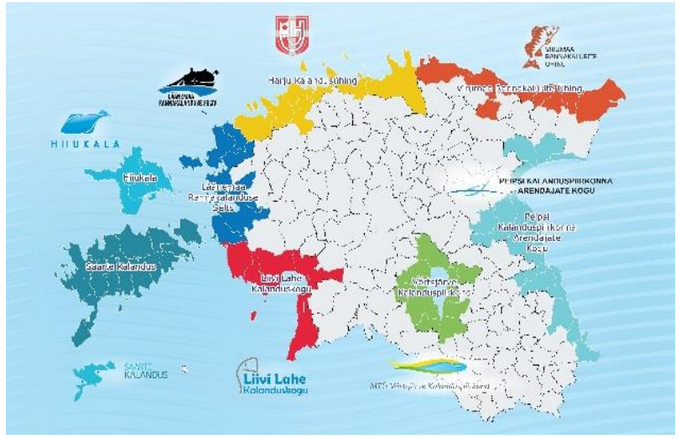
Senine riigiplaani teekond - riigiplaani sisu kujunemine

- Katusmissioonide kokkuleppimine sisustamiseks – detsember 2025
- Riigiplaani taotluste esitamine – esmane märts 2026, vähendatud mahus juuni 2026
- Valitsuse otsus september 2026 – esmase eelarvejaotuse kinnitamine
- Läbirääkimiste algus Euroopa Komisjoniga – oktoober 2026
- 2027:
  - EK mitmeaastase eelarveraamistiku kokkulepe
  - EL tasandi õigusaktide kinnitamine – riigiplaani määrus, tulemusraamistiku määrus, fondimäärused
  - Eesti horisontaalsete õigusaktide kinnitamine: katusseadus, VV erimäärused
  - Läbirääkimised Euroopa Komisjoniga
  - Riigiplaani eelnõu kinnitamine: VV poolt - sügis 2027, EK poolt 2027 lõpp
  - Meetmete disain alates 2027 kevadest

Tänased piirkonnapõhised strateegiad REM süsteemis

- 15 maakonna arengustrateegiat
  - sh 4 linnapiirkondade strateegiat (maakonna arengustrateegia koosseisus)
- 26 LEADER kohaliku arengu strateegiat
- 8 kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegiat
- 2(+2) regionaalset arengulepet

- Üle 50 piirkondliku arenduspartneri

Järva maakonna piirkondlik arendusressurss

- Kohalikud LEADER tegevusrühmad

– **MTÜ Järva Arengu Partnerid** – Järva vald ja Paide linn – 2 töötajat
– MTÜ Lõuna-Järvamaa Koostöökogu – Türi ja Järva vald – 4 töötajat
– MTÜ Raplamaa Partnerluskogu – Türi valla Käru piirkond – 4 töötajat

- **SA Järvamaa** – maakonna arengustrateegia koostamise ja elluviimise vastutus, KOV koostöö, maakonna arengu edendamine ja suunamine, seda ettevõtluse ja arendustegevuse, kogukondade ja vabaühenduste, turismi, kultuuri, hariduse, tervisedenduse valdkonnas – 13 töötajat

- **Kesk-Eesti arenguleppe nõukogu** – 4 maakonna arenduskoostöö piloot (nõukogus esindab Järvamaad SA Järvamaa nõukogu esimees)

Järva maakonna strateegiad ja suunad

Maakonna arengustrateegia

- Maakonna tasakaalustatud arengut loob toimiv ning terviklik koostöö- ja innovatsioonisüsteem
- Kesk-Eesti on regionaalpoliitikas ja regiooni puudutavates olulistes küsimustes hästi esindatud ja teeb selleks vajalikku maakondadeülest koostööd
- Maakonna elujõulisust loovad kvaliteetsed avalikud teenused, tootlik ja kõrget lisandväärtust pakkuv ettevõtluskeskkond ning sidusust ja heaolu loov kodanikuühiskond

JAP strateegia

Visioon: JAP on võrdsete võimalustega piirkond Järvamaal, kus on tasakaalustatult kujundatud elu- ja ettevõtluskeskkond, mis toetab kogukondade elujõulisust ning ettevõtete konkurentsivõimet.

Prioriteet 1. JAP-i tegevuspiirkonna elukeskkonna tasakaalustatud arengu suunamine

Prioriteet 2. JAP-i tegevuspiirkonna ettevõtluse konkurentsivõime suurendamine

Prioriteet 3 Sotsiaalvaldkonna arendamine piirkonnas

Prioriteet 4 JAP-i piirkonna koostöö ja kohaturunduse arendamine

LJKK strateegia

Üldine eesmärk: Toetada Lõuna-Järvamaa piirkonnas ettevõtluse ja kogukondade mitmekülgset arengut

Alaeesmärk 1. Õnnelikud inimesed ja elujõulised kogukonnad

Alaeesmärk 2. Mitmekesine ja konkurentsivõimeline ettevõtlus

LEADER valitsuse esmases eelarvejaotuses

- I etapi rahastusettepanekus on kogukonna juhitud kohalikule arengule eraldatud **43,6 mln eurot**.
- NB! Sisaldab nii kohalike tegevusrühmade kohustuslike ülesannete kulu kui maapiirkondade ja väikelinnade ning ranna- ja sisevete kalanduspiirkondade peamisi fookusteemasid.
- Valitsuse protokolliline otsus, et riigiplaani vaheülevaatuse käigus 2031. aastal suunatakse täiendavaid vahendeid kogukondade võimestamisse.
- Võrdlus praeguse perioodiga – 2021-2027 perioodiks (7 a) kokku CLLD meetmetes 102 mln EL toetust, see on ca 14,6 mln aasta kohta
  - Samas mahus jätkates piisaks 28+ rahast vähem kui 2,5 aastaks
  - Jagades eelarve nt 5 aasta peale (2028-2032), oleks aastamaht 6,9 mln

Fookusteemad (riigiplaani taotluses)

Maapiirkondade fookusteemad:

- head elukeskkonda ja maaelu toetav ettevõtlus;
- kohalik toit;
- kogukonnateenused;
- turvalisus;
- kohaliku paiga identiteedi tugevdamine toetudes vaimsele ja füüsilisele kultuuripärandile ning loodusväärtustele (koostöös KuMiga);
- haavatava sihtrühma toetamine ja võimestamine kogukonna tasandil (koostöös SoMiga).

Ranna- ja sisevete kalanduspiirkondade täiendavad fookusteemad on:

- väiksemahuliseks kalapüügiks kasutatavate väikesadamate võrgustiku edasine arendamine;
- lühikeste tarneahelate tekke soodustamine, mis võimaldaks ranna- ja sisevete kaluritel oma tooteid ja saake turustada otsetarbijatele;
- merekeskkonna parendamine, sealhulgas kohaliku tähtsusega kalade kudealade taastamine ja parendamine.

Läbivate teemadena pööratakse tähelepanu piirkondlike koostöövõrgustike tugevdamisele, noorte võimestamisele, oskuste arendamisele (sh kogukonnapõhisele digioskuste edendamisele) ning sotsiaalsele innovatsioonile.

Kohaliku tegevusrühma kohustuslikud ülesanded 28+

- **Strateegia koostamine** – kohaliku arengu eesmärkide ja tegevuste kavandamine
- **Võimekuse arendamine** – kohalike osalejate toetamine projektide väljatöötamisel ja elluviimisel
- **Valikuprotseduuri ja –kriteeriumite kehtestamine** – läbipaistvad ja mittediskrimineerivad menetlused ning kriteeriumid, mis väldivad huvide konflikte ega lase ühel huvirühmal valikuotsuseid kontrollida
- **Taotlusvoorude korraldamine** – voorude ettevalmistamine ja väljakuulutamine
- **Projektide valimine**
- **Seire ja hindamine** – eesmärkide saavutamise jälgimine ning strateegia elluviimise hindamine
- **Teavitamine** – strateegia ja Euroopa Liidu toetava rolli tutvustamine

LEADER 28+ lahtised küsimused

- Mitme aasta peale kavandada I etapis eraldatud summa kasutamine?
- Kas strateegiate ettevalmistamist saame alustada 2027 või alles uue perioodi meetme eelarvest 2028?
- Kas kõiki taotluses nimetud fookusteemasid on võimalik püüda või tuleks mõnest juba eosenne strateegiate koostamist loobuda?
- Milliseid muudatusi vajab järgmiseks kümnendiks LEADER meetme sihtpiirkond?
- Kuidas tagada piirkonnale suunatud vähenenud arendusraha võimalikult terviklik kavandamine ja kasutamine? Strateegilised programmid, üksikprojektid voorudes; lahendused KTRide vaheliseks koostööks.
- Milline rakendusmudel tagab vähemalt 2x väiksema eelarve juures tulemusliku rakendamise? EL tasandil kasutusel 2 erinevat mudelit:
  - Eraldi organisatsioon KTR kohustuslike funktsioonide täitmiseks
  - KTR kohustuslikke funktsioone täidab mõni kohaliku tegevusrühma liikmetest oma lisaks oma muudele ülesannetele

Järgmised sammud

- Oktoober – riigiplaani taotluste uuendamine EK-le esitamiseks, sh toetustega seotud reformide kirjeldamine
- 28+ LEADER ettevalmistamine jätkub REMis regionaalpoliitika ja kalanduspoliitika osakondade koostöös
- Piirkondlike võrgustike koostööseminar – 10.-11. november, Kuremaa Elamuskeskus
- Kohalike tegevusrühmade talveseminar - 15.–16. detsember, Viljandimaa
- 28+ strateegiate ettevalmistamise rahastuslahenduse selgumine

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Aitäh!

